

Till
Tjänstemännens Centralorganisation
114 94 Stockholm

Datum
2019-04-11

Vår referens
Lina Andersson genom Unionens
sakområdesgrupp likabehandling

Unionens yttrande över DS 2019:4 Förslag till en nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige

Utredningen för inrättandet av en nationell institution för mänskliga rättigheter (Ku 2018:A) har i promemorian *Förslag till en nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige (DS 2019:4)* lämnat en rad förslag kring inrättandet av en sådan institution, dess befogenheter, uppdrag med mera.

Unionen avger följande yttrande över ovanstående utrednings förslag.

En institution för mänskliga rättigheter

Unionen är positiv till inrättandet av en institution för mänskliga rättigheter i Sverige. Rätten att inte bli utsatt för diskriminering och alla människors lika värde är en grundläggande princip för Unionens arbete och kärnan i vår verksamhet.

Sverige har ett stort åtagande vad gäller mänskliga rättigheter, framförallt genom de konventioner Sverige har ratificerat och åtagit sig att följa. Samtidigt så får Sverige regelbundet kritik vad gäller efterlevnaden av mänskliga rättigheter. Några exempel som lyfts fram är utbredningen av hatbrott och rasistiskt våld mot afro-svenskar, muslimer, romer och judar samt asylstiftningen och bristande möjlighet till familjeåterförening. Även våld mot kvinnor, behandlingen av samer och romer, tillgång till bostad och sysselsättning och personer med funktionsnedsättnings rättigheter är områden som nämns. Det är därför av största vikt att en institution för mänskliga rättigheter i Sverige även tar fasta på den strukturella diskrimineringen och särskilt bevakar att marginaliserade gruppers mänskliga rättigheter inte kränks. i enlighet med EU resolution 2018/2899 som antogs av EU parlamentet den 26 mars 2019.

Det behövs ett mer utvecklat ansvarsutkrävande av alla samhällsaktörer gällande mänskliga rättigheter i Sverige. Unionens uppfattning är att förslagen om myndighetens särskilda

uppgifter är av största vikt då det är den enda myndigheten med ett övergripande och brett uppdrag gällande samtliga mänskliga rättigheter. Unionen ställer stor förväntan på uppdraget att följa, undersöka och rapportera om hur de mänskliga rättigheterna respekteras och genomförs och refererar till den kritik som Sverige regelbundet får av FN:s kommitté för de mänskliga rättigheterna,, Europarådet och sverigebaserade civilsamhällesorganisationer.

I utredningens uppdrag har det även ingått att föreslå hur myndigheten ska kunna utgöra den oberoende mekanism som krävs för att främja, skydda och övervaka genomförandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD). Det är positivt att det arbetet lyfts fram särskilt men Unionen anser att det med fördel kan ingå i institutionens mandat att särskilt bevaka efterlevnaden av ytterligare konventioner där Sverige ofta möter kritik, exempelvis FN:s konvention om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (CERD)

MR-institutioner och Parisprinciperna

En nationell institution för mänskliga rättigheter inrättad i enlighet med Parisprinciperna (MR-institution) ska ha ett brett uppdrag att främja och skydda de mänskliga rättigheterna. Dess uppdrag ska utgå främst från statens åtaganden enligt internationella konventioner. En MR-institution ska både främja och skydda mänskliga rättigheter.

Unionen anser att myndigheten ska sträva efter att vara en MR-institution som bedöms fullt förenlig med Parisprinciperna och ackrediteras med A-status. Unionen anser att myndigheten även ska ha uttalat uppdrag med fokus på rättigheter för speciellt utsatta grupper som inte i nuläget är erkända minoriteter, exempelvis personer med afrikanska ursprung.

Institutionens organisationsform och placering

Unionen instämmer i utredningens slutsatser att arbetet vid MR-institutionen ska betraktas som statlig verksamhet och bedrivs i myndighetsform. Unionen delar utredningens uppfattning att en MR-institution är ett led i statens arbete att uppfylla sina förpliktelser i fråga om mänskliga rättigheter och att dess verksamhet därför ska betraktas som statlig verksamhet.

Vad gäller huruvida MR-institutionen ska inrättas vid en befintlig myndighet eller som en ny myndighet delar Unionen utredningens uppfattning att det inte vore lämpligt att inrätta den vid en befintlig myndighet. Unionen instämmer i utredningens slutsats att en sådan lösning inte garanterar institutionens oberoende och kan skada förtroendet för såväl institutionen som den befintliga myndigheten.

Överflyttning av Diskrimineringsombudsmannens främjandeuppdrag till institutionen

Utredningen föreslår att den nya institutionen inte skall överta andra myndigheters roll utan istället komplettera dessa. Det finns dock ett möjligt undantag som presenteras i kapitel 9 om frågor för framtiden. Utredningen går inte så långt att den rekommenderar en överflyttning av DOs främjandeuppdrag till institutionen men man föreslår ett framtida övervägande.

Unionen delar uppfattningen att en sådan överflyttning bör utredas, men att ett mer allmänt främjandeuppdrag kan flyttas från DO till MR-myndigheten från uppstart.

Institutionens ledningsform

Utredningen skriver att Styrelsens funktion primärt är att tillföra institutionen en bred kompetens när det gäller strategiska beslut om verksamhetens inriktning och organisering.

Civilsamhällets och andra aktörers medverkan vid institutionen

I utredningen nämns att enligt Parisprinciperna ska det finnas garantier för att säkerställa en bred representation av de samhällskrafter inom civilsamhället som är involverade i främjande och skydd av de mänskliga rättigheterna

Unionen anser att för att säkra representativ medverkan ska specifikt civilsamhällesorganisationer med kunskap och fokus på särskilt utsatta grupper som inte i nuläget är erkända minoriteter garanteras.

Rådet för de mänskliga rättigheterna

I utredningen står det att Rådet ska ge råd och stöd genom att tillföra institutionen kunskaper och erfarenheter från det civila samhället och andra aktörers arbete med mänskliga rättigheter. Inom rådet ska det finnas särskild kompetens i fråga om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Unionen anser att det är viktigt att kunskap om fackliga rättigheter finns i rådet och att det också bör ingå representanter från fackliga organisationer i rådet.

Peter Hellberg, 1:e vice ordförande, Unionen